فعالیت ۵

قسمت‌هایی از متن ... . براساس این صلح‌نامه قرار شد مسلمانان در مقابل دریافت جزیه، هیچ آسیبی به مردم ایلیا، اموال و کلیساهایشان نرسانند و آنها را در مذهبشان آزاد گذارند، در عین حال از جان و اموال آنها در مقابل یهودیان و رومیان محافظت کنند. این شرایط برای فتح شهر بسیار سخاوت‌مندانه بود و نه تنها هیچ خسارت جانی و مالی به دنبال نداشت بلکه امتیازات زیادی هم برای اهالی آنجا در پی داشت.

پرسش‌های نمونه

۱- علل بروز جنگ‌های ... . پس از رحلت پیامبر و آغاز خلافت ابوبکر، تعدادی از قبیله‌های بادیه‌نشین عربستان که تازه مسلمان شده بودند، از دین اسلام خارج شدند و سر به شورش برداشتند. این گروه به مرتدان یا از دین برگشتگان (اهل رده) معروف شدند. اینها با تعالیم اسلام آشنایی چندانی نداشتند. شورش آنها جامعهٔ نوپای اسلامی را پس از مرگ پیامبر با خطر بزرگی مواجه کرد که ممکن بود قبیله‌های دیگر هم از آنها پیروی کنند.

۲- دلایل شورش مردم ... ؟ بازگرداندن مروان‌بن حکم و پدرش به مدینه که قبل از آن پیامبر آنها را از شهر رانده بود؛ بر سرکار آوردن اشراف قریش به‌خصوص افراد خاندان بنی‌امیه و بازگذاردن دست آنها در ادامهٔ امور خلافت.

۳- شیوهٔ تقسیم و ... . علی (ع) بر اساس عدالت و مساوات اسلامی سعی کرد به‌طور مساوی و بدون در نظرگرفتن معیارهای قومی و قبیله‌ای و خویشاوندی، بیت‌المال را میان تمام مسلمانان چه عرب و چه غیرعرب، بنده و آزاد تقسیم کند. روشی که در دورهٔ سه خلیفهٔ پیش از او رایج نبود و بنا بر ملاحظاتی تقسیم می‌شد و نوعی تبعیض به چشم می‌خورد.

۴- دلایل سیاسی و ... . چون امام مصمم بود مطابق کتاب خدا و سنت پیامبر (تساوی و عدالت) عمل کند و به این دلیل سران قریش و بنی‌امیه از جمله معاویه که توسط علی (ع) از حکومت شام برکنار شده بود، به مخالفت برخاستند زیرا نمی‌خواستند امتیازاتی را که در دوران خلفای پیشین به دست آورده بودند، از دست بدهند.

۵- عوامل مؤثر بر ... . بعد اجتماعی: اختلاف قومی و فرهنگی و زبانی مردم این سرزمین‌ها با امپراتوری روم شرقی آنها را از تسلط روم ناخشنود می‌کرد و پایه‌های قدرت رومی‌ها در این مناطق را سست می‌کرد. همچنین مسیحیان شام اختلافات اساسی با کلیسای قسطنطنیه داشتند. مصری‌ها نیز از اینکه اجازه نداشتند در حکومت به مقام‌های عالی برسند از امپراتوری روم ناراضی بودند. یهودیان مصر هم به دلیل عدم حمایت امپراتور روم از آنان در برابر مسیحیان از او ناخشنود بودند.

بعد سیاسی: شکست لشکریان روم باعث شد برخی از شهرها به جنگ فتح شود و رفتار مسالمت‌آمیز مسلمانان و عدم مقاومت مردم شام و مصر نیز باعث شد تا برخی از شهرها با انعقاد پیمان صلح بدون جنگ فتح شود.

@KonkurVIP.com

درس ۶ :امویان بر مسند قدرت

مفاهیم آموزشی

۱- امویان پیش و پس از خلافت

- پیش از خلافت: بنی امیه از خاندان پر نفوذ قبیلهٔ قریش بودند که از راه تجارت و ادارهٔ برخی مناصب کعبه، ثروت فراوانی اندوخته بودند. ابوسفیان از سران این خاندان بود.
- در دوران خلافت ابوبکر و عمر: در فتوحات مشارکت فعال داشتند. پس از فتح شام، معاویه از سوی عمر به حکومت آنجا منصوب شد.
- در دورهٔ عثمان: نفوذ و قدرت آنها بسیار افزایش یافت و حکومت شهرهای مهم و فرماندهی سپاه در فتوحات به عهدهٔ آنان بود.
- در دورهٔ علی(ع): سران بنی‌امیه از بیعت با علی(ع) خودداری کردند و در جنگ‌های جمل و صفین به مخالفت با علی(ع) برخاستند.

۲- حکومت معاویه بر شام

۱) انتصاب به حکومت: معاویه پسر ابوسفیان بود و در زمان عمر به حکومت شام منصوب شده بود.

۲) سیاست‌ها و اقدامات معاویه در دوران حکومتش
- ابتدا خود را خون‌خواه عثمان معرفی کرد.
- شام را به پایگاهی مطمئن برای قدرت‌طلبی و ثروت‌اندوزی تبدیل کرد.
- در برابر علی (ع) و امام حسن (ع) با کمک اهالی شام ایستاد.
- سیاست‌مداران زیرک و جاه‌طلبی مثل مغیرة بن شعبه و عمروعاص را به خدمت گرفت.
- به عراق لشکر کشید و با سپاه امام حسن روبه‌رو شد اما با دسیسه، فرماندهان و بزرگان کوفه را از امام جدا و در سپاه امام آشفتگی ایجاد نمود و ایشان را مجبور به پذیرش خلافتش کرد.

۳- فتوحات خارجی در زمان خلفای بنی‌امیه

پیشروی در سرزمین‌های دیگر:

۱) فتح اسپانیا (اَندُلُس) به دست طارِق‌بن زیاد و موسی‌بن نُصَیر و پیشروی در قلمرو امپراتوری روم و حتی محاصرهٔ شهر قسطنطنیه پایتخت امپراتوری روم شرقی که البته موفق به فتح آن نشدند.

۲) هدف معاویه از تأسیس نیروی دریایی: فتح جزایر دریای مدیترانه و پایان دادن به حاکمیت مطلق رومیان بر آب‌های مدیترانه

۴- سیاست و حکومت

۱) ✪ ویژگی‌های حکومت بنی‌امیه: فاصله گرفتن از اصول و ارزش‌های انسانی و اخلاقی مورد تأکید قرآن و پیامبر و تبدیل خلافت دینی به سلطنت و بازگشت به فرهنگ و ارزش‌های عصر جاهلیت

۲) ✪ سیاست‌های امویان در امر حکومت‌داری:

الف) استفاده از زور برای کسب و حفظ قدرت: معاویه نخستین خلیفهٔ اموی بود که با زور و غلبهٔ نظامی به قدرت رسید. او با تطمیع و تهدید از بزرگان مکه و مدینه (به‌جز امام حسین (ع) و عبدالله‌بن زبیر) برای یزید، بیعت گرفت. چند تن از افراد شیعه‌مذهب مانند حجربن عَدّی و عَمرِوبن حَمِق را به قتل رساند. بیشتر حاکمان سیاسی و نظامی اموی مثل حَجّاج‌بن یوسف ثقفی خشن و خون‌ریز بودند.

ب) موروثی شدن خلافت: معاویه با تعیین ولیعهد برای خود، نخستین گام را در جهت موروثی کردن خلافت برداشت.

ج) قومیت‌گرایی و تشدید تعصبات قبیله‌ای: سیاست برتری بنی‌امیه و قریش بر موالی (غیراعراب) و تبعیض در حقوق سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آنها موجب شد موالی در اعتراض به این تبعیض؛ به سمت مخالفان بنی‌امیه به خصوص اهل بیت پیامبر کشیده شدند و در قیام‌های مختار، زید فرزند امام سجاد و شورش عبدالرحمان‌بن اشعث شرکت کردند.

د) تبعیض و نابرابری اقتصادی: بیشتر درآمدهای بیت‌المال (جزیه و خراج) سهم امویان بود و سهم خیلی کمی به غیراعراب و موالی می‌رسید و از نو مسلمانان در خراسان و مناطق دیگر جزیه گرفته می‌شد.

ه) ترویج تفکر جبرگرایی: امویان فرمانروایی خود بر مردم و تمامی رویدادهای جامعه را خواسته و تقدیر الهی می‌شمردند.

۳) شیوهٔ متفاوت عمر بن عبدالعزیز اموی
- دستور به توقف فتوحات داد.
- دستور داد از نو مسلمانان جزیه گرفته نشود.
- اهانت به علی(ع) را که از زمان معاویه رسم شده بود، منع کرد.
- فدک را به اهل بیت بازگرداند.

۵- قیام‌ها و جنبش‌های دورهٔ اموی

۱) مهم‌ترین مخالفان اموی به سه گروه تقسیم می‌شدند: شیعیان و پیروان علی (ع) (علویان)، موالی و خوارج

۲) صحنهٔ مبارزه علیه امویان مناطق عراق، حجاز (مکه و مدینه) و ایران بود.

۶- امامان شیعه در دورهٔ بنی‌امیه

۱) اقدامات امام سجاد: ضمن زنده نگه‌داشتن نام امام حسین (ع) به بیان اهداف کربلا پرداخت، به جای درگیری بی‌حاصل، به‌صورت مدبرانه‌ای مانع نابودی نیروهای شیعی شد از جمله با ابزار دعا و مناجات عرفانی و عرضهٔ تعالیم اسلامی در مدینه. کتاب صحیفهٔ سجادیه از ایشان شامل ۵۴ مناجات و دعا است.

۲) اقدامات امامان محمّدباقر و امام جعفر صادق (ع): ترویج اسلام و مکتب اهل بیت، مبارزه با جریان‌های فکری منحرف و تربیت شاگردان زیاد در زمینه‌های معارف دینی مانند فقه، حدیث، تفسیر و حقیقت مذهب شیعه.

۷- قیام عباسیان و سقوط امویان

۱) کانون قیام، خراسان بود که گرفتار درگیری‌های قبیله‌ای اعراب مهاجر آنجا بود.

@KonkurPRO

۲) ✪ نوع تبلیغات عباسیان: نخست از معایب حکومت بنی‌امیه و از ظلم‌های امویان به اهل بیت پیامبر می‌گفتند سپس مردم را به حکومت آل محمّد بدون ذکر نام فردی فرا می‌خواندند.
۳) نتیجهٔ تبلیغات عباسیان: شیعیان و طرفداران اهل بیت جذب جنبش شدند و هویت رهبر واقعی از تعقیب و مجازات پنهان ماند.
۴) ✪ چگونگی پیروزی عباسیان بر امویان: با شدت گرفتن اختلاف در خاندان اموی پس از مرگ هشام بن عبدالملک، در خراسان ابومسلم خراسانی با تشکیل سپاه و برافراشتن پرچم سیاه (سیاه جامگان) به طرفداری از عباسیان، عاملان اموی را شکست داد. به دنبال آن خراسان فتح شد سپس سپاهیان وارد کوفه شدند و مروان آخرین خلیفهٔ اموی را هم از میان برداشتند. بدین‌ترتیب امویان سقوط کردند.

۸- ✪ امویان اندلس

۱) پایه‌گذار این حکومت عبدالرحمان بن معاویه، از نوادگان هشام بن عبدالملک بود که شهر قُرطبه در اَندَلُس را تصرف کرد.
۲) خاندان اموی با سرکوب شورش‌های داخلی و دفع حملات مسیحیان به‌صورت مستقل از خلافت عباسیان در اندلس حکومت کردند تا سال ۸۹۸ ق که توسط مسیحیان اروپایی برافتادند.
۳) میراث تمدنی مسلمانان در اندلس: الف) شکوفایی اقتصادی و پیشرفت‌های علمی و تمدنی، آبادی شهرها و رونق بازارها و کارگاه‌های صنعتی
ب) پویایی رشته‌های علمی از قبیل تفسیر، حدیث، فقه، ادبیات، پزشکی، داروسازی و ... که بعدها اروپاییان از آن بهره‌مند شدند.
ج) معماری بسیار شکوفا از جمله در بنای مسجد جامع قرطبه، کاخ الحمراء غرناطه (دو شاهکار معماری جهان اسلام)

گفت‌وگو و مباحثه علمی ۵۴

با توجه به ... . مردم کوفه مسلمانانی ثابت قدم و راسخ نبودند و در مواقع حساس در پشتیبانی از حضرت علی خودداری می‌کردند، اما مردم شام چون از ابتدا دست پروردهٔ امویان بودند و نوع اسلام آنها، اسلام اموی بود در پشتیبانی از معاویه عزم و ارادهٔ بیشتری نشان می‌دادند.

فعّالیت ۱ ۵۵

با مقایسهٔ نقشه‌های ... . از سمت غرب در شمال و شمال‌غرب آفریقا، اندلس (اسپانیا)، قبرس و تا نزدیکی قسطنطنیه از طرف شرق هم در ماوراءالنهر پیشروی کردند، فتح سمرقند، سیستان و بلوچستان و قسمتی از سرزمین افغانستان و سند (پاکستان امروزی)

فعّالیت ۲ ۵۷

متن‌های زیر را ... .

۱- شواهد فوق چه دلالتی بر شیوهٔ تأسیس خلافت اموی دارد؟ کنارگذاشتن شیوهٔ بیعت با مسلمانان برای خلافت، استفاده از زور و تهدید در رسیدن به حکومت جامعهٔ اسلامی، اهمیت ندادن به قضاوت‌ها و نظرات مردم و مخالفان در امر خلافت (غصب خلافت)
۲- نکتهٔ مشترک سه متن بالا چیست؟ حکومت اموی که با اتکا بر زور و غلبه بر مردم به دست آمد و نوعی بدعت در جامعهٔ اسلامی به حساب می‌آمده است.
۳- شواهد دیگری را در تأیید یا رد ادعای شواهد فوق ارائه دهید.
۱- تأکید راویان بر کلمهٔ پادشاهی برای امویان و شخص معاویه به عنوان اولین حاکم اموی، ۲- نارضایتی مردم از این نوع حکومت، ۳- نگاه به مردم از منظر یک رئیس و حاکم خودخواه و نه یک فرد هم‌تراز با سایر مسلمانان

بحث و گفت‌وگو ۵۷

دربارهٔ ارتباط مشروعیت ... . هرگاه حکومتی مورد پذیرش مردم جامعه نباشد و نتواند به نیازهای گوناگون مردم پاسخ دهد، برای سرپوش گذاشتن بر ضعف و ناتوانی‌های خود در پاسخ به مردم به زور و خشونت متوسل می‌شود. داشتن پایگاه مردمی و مشارکت مردم در امر حکومت از میزان خشونت و خطای حاکمان می‌کاهد و بار مسئولیت‌های جامعه را بر دوش همگان می‌گذارد.

فعّالیت ۳ ۵۸

با رجوع به ... . ۱- ایجاد پیوند برادری بین انصار و مهاجران و نادیده گرفتن تفاوت‌های قومی و قبیله‌ای در راستای آن، ۲- ایجاد پیمان‌نامهٔ عمومی مدینه و التزام تمامی مردم شهر به رعایت آن، ۳- جنگ بدر و مبارزه با سران خودخواه و مشرک قریش، ۴- زندگی ساده و بدون تشکیلات پیامبر حتی در اوج رهبری جامعه، ۵- عدالت در تقسیم بیت‌المال و در نظر نگرفتن قومیت و نسب افراد

فکر کنیم و پاسخ دهیم ۵۸

به نظر شما ...؟ عده‌ای از مردم نقاط مختلف عراق و ایران در دورهٔ اموی به دلایلی اسلام را قبول می‌کردند و بر اساس اصول اسلام از دادن جزیه معاف می‌شدند؛ اما حکومت اموی که با کاهش مالیات و بودجه مواجه شده بود، اسلام آوردن آنان را بهانه‌ای برای شانه خالی کردن از بار مالیاتی جزیه قلمداد کرد و به گرفتن جزیه از این نوع مسلمانان مبادرت کرد. این امر بیش از پیش این نومسلمانان را ناراضی کرد و آنها را به سمت گرایش‌های ضدّ اموی مانند خوارج و شیعه کشاند. امویان در این زمینه‌ها اصول راستین اسلام را کنارگذاشته بودند.

@KonkurVIPBook

فعالیت ۴ ۶۰

- مطلب زیر را ... .

۱- چرا گفته می‌شود که بقای اسلام، نتیجهٔ قیام امام حسین(ع) است؟ چون یزید بن معاویه پس از رسیدن به حکومت، آشکارا حقانیت دین اسلام و نبوت پیامبر را نفی می‌کرد، احکام دینی را زیر پا می‌گذاشت و آن را نتیجهٔ برتری‌جویی طایفه بنی‌هاشم در مقابل بنی‌امیه می‌دانست. این رفتار او برای مردم آن دوره سرمشقی می‌شد تا به مکتب اسلام پایبند نمانند. در چنین شرایطی قیام امام حسین، اهداف اسلام‌زدایی حکومت یزید را ناکام گذارد. چنانچه ایشان قیام نمی‌کردند، اسلام اموی در میان مردم رواج می‌یافت و اسلام راستین از بین می‌رفت.

۲- چرا امام حسن و امام حسین(ع) در زمان معاویه قیام نکردند؟ زیرا معاویه در ابتدا خود را متعهد به پیمان صلحی می‌دانست که با امام حسن بسته بود و دیگر آنکه او در طول مدت زمامداری خود بسیاری از مخالفان حکومت خود را به‌صورت‌های مختلف (مثل تهدید، تطمیع یا قتل) از مخالفت بازداشته یا از میان برداشته بود. به این ترتیب بسیاری از یاران امامان از آنها جدا شده بودند.

۳- چرا امامان شیعه پس از امام حسین(ع) مانند ایشان علیه حکومت‌های زمان خود قیام نکردند؟ پس از قیام امام حسین (ع) امامان شیعه با درک این موضوع که در صورت ادامهٔ قیام‌های مسلحانه همان یاران اندک خود را هم از دست می‌دهند، شیوهٔ مبارزهٔ خود را تغییر دادند. از سوی دیگر امامان شیعه دریافتند که جامعهٔ اسلامی دچار ضعف بنیه فکری، اعتقادی و معنوی شده و در نتیجه باید به‌صورت جریان تدریجی و درازمدت، زمینه‌های تحولی بنیادین را در اندیشه‌های جامعه فراهم ساخت و به آموزش مردم پرداختند. از این رو دست از قیام برداشتند و نوع مبارزهٔ خود را تغییر دادند.

کاوش خارج از کلاس ۶۰

با رجوع به ... . پاسخ پیشنهادی: کتاب انقلاب عاشورا از عطاءالله مهاجرانی، تأملی در نهضت عاشورا از رسول جعفریان، حماسهٔ حسینی از مرتضی مطهری

استنباط و تحلیل تاریخی ۶۲

مندرجات جدول صفحه ... :

الف) رهبری قیام‌های عصر اموی را چه افراد یا چه گروهی در دست داشتند؟ چرا؟

- شیعیان، علویان و نوادگان امامان: در ادامهٔ جریان غصب خلافت توسط امویان و موروثی کردن خلافت و ستم و خشوت آنها نسبت به شیعیان، امامان و نوادگان آنها دست به قیام می‌زدند.
- مردم کوفه و همچنین موالی، به خون‌خواهی امام حسین (ع) در واقعهٔ عاشورا، قیام توابین و مختار را به راه انداختند.
- عبدالله‌بن زبیر به خاطر اختلاف و عدم بیعت با یزید و یا ابن اشعث به دلیل انگیزهٔ شخصی قیام کردند.
- عباسیان در اعتراض به آشفتگی و نابسامانی جامعهٔ عصر اموی و فساد این دوره قیام کردند.
- مردم مدینه که نسبت به اعمال کارگزاران یزید اعتراض داشتند شورش کردند.

ب) قیام‌های زمان بنی‌امیه بیشتر کدام محدودهٔ جغرافیایی از قلمرو خلافت را در بر گرفته بود؟ عراق، ایران، حجاز (مکه و مدینه)

پ) ایرانیان در قیام‌های دوران خلافت امویان چه نقشی داشتند؟ ایرانیان در قیام‌های گروه‌های مختلف ضد اموی شرکت کردند مانند قیام مختار در عراق، شورش ابن اشعث در سیستان، قیام یحیی‌بن زید در خراسان، قیام عبدالله‌بن معاویه در کوفه و سپس در ایران و قیام بزرگ عباسیان، نقش قاطعی در پیروزی عباسیان و برانداختن حکومت اموی ایفا کردند.

کاوش خارج از کلاس ۶۳

با استفاده از ... ؟ درمورد نام و نسب ابومسلم بین منابع تاریخی اختلاف است. بعضی نام او را بهزادان پسر ونداد هرمز ثبت کرده‌اند. از اهالی یکی از مناطق اصفهان بود. توسط یکی از مبلغان عباسی به ابراهیم پیشوای عباسیان معرفی شد. او نیز ابومسلم را به خراسان فرستاد. او با بهره‌گیری از اختلافات و آشفتگی‌ها و درگیری‌های بین اعراب مهاجر آنجا بر خراسان مسلط شد و با تشکیل سپاهی در سال ۱۲۹ هـ.ق دعوت آشکار خود را شروع کرد و به فتح شهرهای خراسان پرداخت. حاکم اموی خراسان را شکست داد و شرق ایران را از قلمرو آنها خارج ساخت و به پیشروی‌های خود به سمت غرب ایران و عراق ادامه داد و در همهٔ این نبردها پیروز شد. او حکومت امویان را برانداخت و خاندان عباسیان را روی کار آورد. بسیاری از اهالی خراسان بزرگ به دعوت ابومسلم پاسخ مثبت دادند و قیامشان را علیه بنی‌امیه شروع کردند.

پرسش‌های نمونه ۶۵

۱- عملکرد معاویه نسبت ... . معاویه تمامی تعهداتش در صلح‌نامه را زیر پا گذاشت. او اصول و ارزش‌های اسلامی را نادیده گرفت، مخالفان خود و شیعیان و دوستداران علی (ع) را مورد آزار قرار داد و خلافت را با تعیین جانشین برای خود به سلطنت تبدیل کرد.

@KonkurVIPBook

۲- ✪ ترفندها و اقدام‌های ... .

- ابتدا خود را خون‌خواه عثمان خلیفهٔ سوم معرفی کرد.
- شام را به عنوان پایگاهی مطمئن برای قدرت‌طلبی و ثروت‌اندوزی خود درآورد.
- در برابر علی (ع) و امام حسن (ع) با کمک مردم شام ایستاد.
- سیاست‌مداران زیرک و جاه‌طلبی مانند عمر و عاص و مغیرة‌بن شعبه را به خدمت گرفت.
- لشکر کشید و امام حسن را به پذیرش خلافتش وادار کرد.

۳- ✪ زمینه‌های سیاسی قیام‌ها ... . تبعیض و بی‌عدالتی‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی همراه با گستردگی قلمرو و ناتوانی امویان در نظارت صحیح بر آنها کانون‌های مخالفت را در سرزمین‌های عراق، مصر، ایران و حجاز به‌وجود آورد و به دنبال آن موالی، شیعیان و خوارج هرکدام به دلایل دینی، اجتماعی و سیاسی با امویان به مخالفت برخاستند. برای امویان مصالح و منافع فردی بر مصالح جامعهٔ اسلامی برتری داشت. حکومت موروثی آنان اجازهٔ مشارکت به دیگر مسلمانان نمی‌داد و با تعالیم تساوی‌طلبانهٔ اسلام منافات داشت و این مورد قبول مخالفان نبود. مانند قیام عاشورا

۴- دو مورد از ... . انتخاب خراسان به عنوان کانون مبارزه، به دلیل آشفتگی وضع آنجا که گرفتار درگیری‌های قبیله‌ای اعراب مهاجر بود به عباسیان در بهره‌برداری از این اوضاع به نفع خود کمک کرد و دلیل دیگر نوع تبلیغات عباسیان بود که از ظلم‌های امویان به اهل‌بیت پیامبر می‌گفتند و سپس مردم را به شعار مبهم حکومت آل محمّد فرا می‌خواندند.

۵- منابع و تحقیقاتی ... . کتاب السیرة‌النبویة از ابن هشام، کتاب انساب الاشراف از بلاذری، تاریخ یعقوبی، العقد الفرید از احمدبن محمّدبن عبدربه، رسائل جاحظ و رسائل کلامیه، کتاب الامامة و السیاسه از ابن قتیبه، نقشه‌های تاریخی، تصاویر تاریخی و نقش سکه‌ها.

درس ۷: جهانِ اسلام در عصر خلافت عباسی

مفاهیم آموزشی

۱- سیاست و حکومت

۱) استقرار و تثبیت خلافت: ابوالعباس سفاح، اولین خلیفهٔ عباسیان بود. عباسیان برای توجیه حقانیت خلافت خود، بر خویشاوندی با پیامبر تأکید می‌ورزیدند و امویان را غصب کنندهٔ خلافت می‌دانستند.

۲) ✪ اقدامات منصور عباسی در تحکیم و تثبیت حکومت
- ۱- برکناری عموهای خود از مناصب مهم و قتل ابن‌مُقَفَّع (روزبه ایرانی) دبیر آنان که مترجم کتاب‌ها از زبان پهلوی به عربی بود.
- ۲- قتل ابومسلم از بیم نفوذ قدرت سیاه‌جامگان و سرکوب قیام‌های دو تن از علویان و همچنین قیام‌های اعتراضی به قتل ابومسلم
- ۳- بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان بر اساس سنت شهرسازی ایران باستان

۲- ✪ دوره‌های خلافت عباسیان
- الف) دورهٔ نیرومندی و شکوفایی (۱۳۲-۲۳۲ق)
- ب) دورهٔ ضعف و تجزیه (۲۳۲-۶۵۶ ق)

الف) دورهٔ نیرومندی و شکوفایی (۱۳۲- ۲۳۲ ق)

۱) ویژگی دورهٔ نیرومندی و شکوفایی خلافت عباسیان: صد سال اول خلافت عباسیان را شامل می‌شود که دورهٔ قدرت و نفوذ زیاد آنها است. حفظ یکپارچگی قلمرو خلافت، سرکوب شورش‌ها و قیام‌ها، عزل و نصب حاکمان ولایات و فرماندهان نظامی، پرهیز از سیاست عرب‌گرایی، جایگاه بالای ایرانیان در امور حکومتی مانند وزارت، دیوان‌ها و فرماندهی سپاه و حکومت ایالات از ویژگی‌های این دوره است.

@KonkurVIPBook